

Ρακίνας

Φαίδρα

Η πρώτη και η τελευταία σκηνή, από:

Ρ Α Κ Ι Ν Α Σ

Φ Α Ι Δ Ρ Α

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΠΑΣΧΑΛΗΣ

Ι Κ Α Ρ Ο Σ

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ - ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ, ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ.

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

- Τὴν πῆρα τὴν ἀπόφαση: φεύγω, ἀκριβέ μου Θηραμένη,
 Κι ἀφήνω τὴ ζωὴ τῆς βμορφῆς Τροιζήνας.
 Μὲς στὴ θανάσιμη ἀμφιβολία πού μὲ ταράζει,
 Νὰ κοκκινίζω αἰσθάνομαι γιὰ τὴν ἀναμελιά μου.
 5 Ἄπ' τὸν πατέρα μου μακριὰ πάνω ἀπὸ ἔξι μῆνες,
 Κι οὔτε πού ξέρω τί ἀπέγινε ὁ ἀκριβός μου.
 Κι οὔτε ποιοὶ τόποι ἄφαντο μπορεῖ νὰ τὸν κρατοῦνε.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

- Τότε, Ἄρχοντά μου, ποῦ θὰ πᾶς νὰ τὸν ἀναζητήσεις;
 Νὰ σὲ λυτρώσω θέλοντας ἀπὸ τὸ δίκαιο φόβο,
 10 Ἴς δυὸ κιόλας ταξίδεψα τίς θάλασσες πού ἡ Κόρινθος χωρίζει.
 Καὶ τὸ Θησέα γύρεψα στοὺς κάτοικους τῆς ὄχθης
 Ὅπου θωρεῖς ὁ Ἄχέροντας νὰ χάνεται στὸν Ἄδη.
 Πῆγα στὴν Ἰλιδα, κι ἀφήνοντας τὸ Γαίναρο,
 Ἐφτασα ὡς τὴ θάλασσα πού εἶδε τὸν Ἰκαρο νὰ πέφτει.
 15 Μὲ ποιά ἐλπίδα νέα καὶ σὲ ποιὲς χῶρες φωτεινὲς
 Ὅτι θὰ βρεῖς τὰ ἴχνη του πιστεύεις;
 Κι ἀκόμη, ὁ πατέρας σου ὁ Βασιλιάς ποιὸς ξέρει
 Ἄν θέλει τὸ μυστικὸ νὰ μάθουμε τῆς ἀπουσίας του;
 Κι ἐνῶ μαζί σου τρέμουμε γιὰ τὴ ζωὴ του, ποιὸς ξέρει ἂν
 20 Ἄτάραχος, κρατώντας ἀπὸ μᾶς κρυφούς καινούργιους ἔρωτες,
 Μιὰν ἐρωμένη νὰ πλανέψει ὁ Ἰπρωας δὲν προσδοκᾷ μονάχα...

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

- Σώπασε, Θηραμένη μου, καὶ τὸ Θησέα σεβάσου.
 Ἰὰ λάθη τὰ νεανικὰ ἔχοντας πίσω του ἀφήσει,
 Ἄνάξιο ἐμπόδιο δὲν τὸν κρατεῖ κανένα.
 25 Καὶ τὸν ὀλέθριο κλυδωνισμό τῶν πόθων του ἡρεμιώντας,

Ἡ Φαίδρα πάει καιρὸς πὺ ἀντίζηλη πιά δὲ φοβᾶται.
 Γυρεύοντάς τον τέλος τὸ χρέος μου θὰ πράξω,
 Κι ἀπὸ τὸν τόπο ἐτοῦτο, πὺ ν' ἀντικρίζω δὲν τολμῶ, θὰ φύγω.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Ἐὶ ἀπὸ πότε, Ἄρχοντά μου, σὲ ταραάζουν
 30 Ἀὐτὰ τὰ μέρη τὰ γαλήνια, πὺ ὄντας παιδὶ ἀγάπησες,
 Καὶ πὺ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τους σὲ εἶδα νὰ τὴν προτιμᾶς
 Ἄπ' τῆς Ἀθήνας καὶ τοῦ παλατιοῦ τὸν μεγαλόπρεπο σάλο
 Ποιὸς κίνδυνος, ποιὸ βάσανο σὲ διώχνει;

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

Ἡ ἐποχὴ ἐκείνη τῆς εὐτυχίας πέρασε. Ἄλλαξαν ὅλα ὄψη,
 35 Σ' αὐτὲς τίς ὄχθες οἱ Θεοὶ σὰν ἔριξαν μιὰ μέρα
 Τῆς Πασιφάης καὶ τοῦ Μίνωα τὴ θυγατέρα.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Σὲ νιώθω: γιὰ ὅσα βάσανα περνᾶς ξέρω ποιὸς φταίει.
 Ἡ Φαίδρα ἐδῶ σὲ τυραννᾶ, πληγώνει τὴ ματιὰ σου.
 Ἄπὸ τὴν ὥρα πὺ σὲ εἶδε, μιὰ ἐπικίνδυνη μητριά,
 40 Ποῦ πρώτη ἢ ἐξορία σου ἔδειξε τὴν ἰσχὺ της.
 Ὅμως τὸ μίσος της, ἄλλοτε πάνω σου προσηλωμένο,
 Ἄδύναμὸ εἶναι ἢ σβησμένο τὴν πιά.
 Μὲ ποιούς κινδύνους ἄλλωστε μπορεῖ νὰ σὲ ἀπειλήσει
 Γυναίκα ἐτοιμοθάνατη, πὺ ψάχνει νὰ πεθάνει;
 45 Ἡ Φαίδρα, χτυπημένη ἀπὸ κακὸ πὺ ἐπίμονα κρυφὸ κρατάει,
 Στὸ τέλος ἀπ' τὸν ἴδιο της κατάκοπη τὸν ἑαυτὸ κι ἀπὸ τὸ φῶς τῆς μέρας,
 Τί σχέδια μπορεῖ σὲ βάρος σου νὰ καταστρώσει;

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

Δὲν εἶναι ἢ μάταιη ἔχθρα της κεῖνο πὺ μὲ φοβίζει.
 Φεύγοντας ὁ Ἰππόλυτος ἄλλον ἐχθρὸ ἀποφεύγει:
 50 Φεύγω, τ' ὁμολογῶ, τὴ νεαρὴ Ἀρική,
 Ἄπομεινάρη ἐπίβουλου γιὰ μᾶς κι ὀλέθριου γένους.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

Τί; Ἄρχοντά μου, ἐσὺ τὴν κατατρέχεις;
 Τῶν ἄσπλαχνων Παλλαντιδῶν ἢ ὁμορφῆ ἀδερφή
 Στὶς σκευωρίες δὲ βουτήχτηκε τῶν δόλιων ἀδερφῶν της.
 55 Κι ἐσὺ γιὰτί νὰ ἀποστρέφουσαι τ' ἄδοξα Θέλγητρά της;

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

Μὰ δὲ θὰ τὴν ἀπέφευγα, ἂν τὴν ἀποστρεφόμουν.

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

- Συμπάθῃ με, Ἄρχοντα, νὰ πῶ τὸ αἷτιο τῆς φυγῆς σου;
 Μήπως δὲν εἶσαι πιά ὁ ἀγέρωχος Ἴππόλυτος,
 Τῶν νόμων τῶν ἐρωτικῶν ἐχθρὸς ἀμείλικτος
 60 Καὶ τοῦ ζυγοῦ πού ὁ Θησέας τόσες φορές ὑπέμεινε;
 Ἢ Ἀφροδίτη, πού γιὰ καιρὸ ἢ περηφάνεια σου ἀψήφησε,
 Στὸ τέλος τὸν Θησέα νὰ δικαιώσει μήπως θέλησε;
 Καὶ σένα βάζοντας στὴν ἴδια μοίρα μὲ τοὺς ὑπόλοιπους Ὀνητούς,
 Σὲ ἀνάγκασε τὰ ἱερά της νὰ λατρέψεις;
 65 Ἄρχοντα, μήπως ἀγαπᾷς;

ΙΠΠΟΛΥΤΟΣ

- Φίλε, μὰ τί τολμᾷς νὰ λές;
 Σὺ πού κατέχεις τὴν καρδιά μου ἀπ' τὸν καιρὸ πού ἀνάσανα,
 Λίσθήματα τόσο περήφανης καρδιάς, τόσο ἀκατάδεχτης,
 Πῶς μπορεῖς καὶ ζητᾷς μὲ ντροπὴ νὰ προδώσω;
 Πέρα ἀπὸ τὸ γάλα της, μητέρα ἀμαζόνα
 70 Μοῦ ἔδωκε ἀκόμη νὰ θηλάσω τὴν περηφάνεια τούτη πού θαυμάζεις·
 Σὲ ἡλικία πιὸ μεστή σὰν ἔφτασα ὁ ἴδιος
 Λίστάνθηκα περήφανος μαθαίνοντας ποιὸς εἶμαι.
 Κι ἐσὺ στὸ πλάι μου πιστὸς μὲ ζῆλο γνήσιο,
 Μοῦ ἔλεγες τότε τὴν ἱστορία τοῦ πατέρα μου.
 75 Θυμᾶσαι πόσο ἡ ψυχὴ μου, στὰ λόγια σου ἐκστατική,
 Θερμαίνονταν ἀπ' τὴν ἀφήγηση τῶν φωτεινῶν του ἄθλων,
 Σὰν μοῦ παράσταινες αὐτὸν τὸν ἥρωα τὸν ἄφοβο
 Παρηγοριὰ νὰ δίνει στοὺς Ὀνητούς γιὰ τὸ χαμὸ τοῦ Ἀλκείδη,
 Τὰ τέρατα πνιγμένα, τιμωρημένοι κι οἱ ληστές,
 80 Ὁ Σκείρων, ὁ Προκρούστης, κι ὁ Σίνις, κι ὁ Κερκύων,
 Καὶ σκορπισμένα τὰ ὄσα τοῦ γίγαντα τῆς Ἐπιδαύρου,
 Κι ἡ Κρήτη ἀχνίζοντας ἀπ' τοῦ Μινώταυρου τὸ αἷμα.
 Ὅμως γιὰ κατορθώματα λιγότερο ἔνδοξα σὰν μοῦ μιλοῦσες,
 Γι' ἀγάπης ὄρκους πού ἐμοίραζε σὲ χίλιους τόπους·
 85 Στὴ Σπάρτη ἢ Ἑλένη κλεμμένη ἀπ' τοὺς γονιούς της,
 Ἢ Σαλαμίνα μάρτυρας τῶν Ὀρήνων τῆς Περίβοιας,
 Καὶ τόσες ἄλλες, πού καὶ ὁ ἴδιος ἔχει ξεχάσει τὰ ὀνόματα,
 Πλάσματα εὐκολόπιστα πού ἡ φωτιά του ἐγέλασε:
 Στοὺς βράχους ἢ Ἀριάδνη ν' ἀνιστορεῖ τίς ἀνομίες του,

- 90 Ἡ Φαίδρα τέλος ἀρπαγμένη μ' εὐνοϊκότερους οἰωνούς.
 (Θυμᾶσαι πῶς, βαρύθυμος σέ τοῦτα ἔδῶ τὰ λόγια,
 Σὲ ἀνάγκαζα συχνὰ τὸ μάθημα νὰ συντομέψεις,
 Εὐτυχισμένος ἂν μποροῦσα ἀπὸ τὶς μνημεις νά 'σβηνα
 Μιᾶς ἱστορίας τόσο λαμπρῆς αὐτὸ τ' ἀνάξιο μέρος!
- 95 Καὶ τώρα ἐγώ, μὲ τὴ σειρά μου, θὰ σκλαβωνόμουν ποτέ;
 Καὶ οἱ Θεοὶ μέχρι ἐκεῖ θὰ μὲ εἶχαν ταπεινώσει;
 Μέσα στοὺς ἀναντροὺς μου στεναγμοὺς ἀκόμα περισσότερη θ' ἄξιζα
 καταφρόνια,
 Μιὰ κι ὁ Θεσέας μὲ τόσες δόξες γίνεται ἄξιος γιὰ συγνώμη,
 Ἐνῶ μὴν ἔχοντας ἐγὼ μέχρι τὰ σήμερα δαμάσει οὔτε ἓνα τέρας
- 100 Δὲ δικαιούμαι ὅπως ἐκεῖνος ν' ἀμαρτήσω.
 Μὰ κι ἂν ἡ περηφάνεια μου ἔφτανε νὰ λυγίσει,
 Κατακτητὴ μου θὰ 'κανα τὴν Ἀρικήα;
 Τὰ πλανημένα μου τὰ λογικὰ δὲ θὰ ἀνακαλοῦσαν
 Τὸ αἰώνιο ἐμπόδιο πού μᾶς χωρίζει;
- 105 Τὴν ἀποκήρυξε ὁ πατέρας· μὲ νόμους αὐστηροὺς
 Ἀπαγορεύει ν' ἀποκτήσουνε τ' ἀδέρφια τῆς ἀνίψια:
 Ἀπὸ ἓνα μίσχο ἔνοχο φοβᾶται τὸ βλαστό·
 Θέλει ἀντάμα μὲ τὴν ἀδερφή νὰ θάψει τὸ ὄνομά τους,
 Κι ὑποταγμένη στὴν κηδεμονία του μέχρι τὸν τάφο,
- 110 Ποτὲ οἱ φωτιῆς τοῦ ὑμέναιου γι' αὐτὴν νὰ μὴν ἀνάψουν.
 Τὰ δίκια τῆς λοιπὸν ἀρμόζει νὰ ὑπερασπίσω ἐνάντια σ' ἓναν πατέρα
 ὀργισμένο;
 Νὰ γίνω ἐγὼ παράδειγμα τοῦ θράσους;
 Καὶ σ' ἓναν ἔρωτα τρελὸ ἢ νιότη μου ριγμένη...

ΘΗΡΑΜΕΝΗΣ

- 115 Ἄχ! Ἄρχοντά μου, σὰν ἔρθει ἡ ὥρα ἡ γραμμένη,
 Οἱ οὐρανοὶ τὴ γνώμη μας οὔτε πού λογαριάζουν.
 Τὰ μάτια σου ὁ Θεσέας νὰ τὰ σφαλίσει θέλοντας, τ' ἀνοίγει·
 Καὶ μὴν ἀπειθαρχη φωτιὰ φουντώνοντας τὸ μίσος του,
 Καινούργια εὐνοια προσφέρει στὸν ἐχθρό του.
 Γιατί, στὸ τέλος, μιὰ ἀγνή νὰ σὲ τρομάζει ἀγάπη;
- 120 Μήπως διστάζεις νὰ γευτεῖς τὴν ἡδονὴ πού κρύβει;
 Καὶ θὰ δειλιάζεις πάντοτε, μένοντας μακριὰ τῆς;
 Ποιὸς δὲν ἐπαραστράτισε στοῦ Ἡρακλῆ τὰ χνάρια;
 Ποιὸ σθένης δὲν ἐδάμασε ποτὲ ἡ Ἀφροδίτη;
 Κι ἐσύ ἀκόμη, πού τὴ μάχεσαι, ἄραγε θὰ ὑπῆρχες,
- 125 Ἄν πάντοτε ἀνυπόταχτη στοὺς νόμους τῆς ἡ Ἀντιόπη,

[.....]

- Ἄς μὴ γυρέψω κι ἄλλες φρικτὲς ἀποκαλύψεις,
 Ποῦ μὴν μπορώντας στὴ ζωὴ νὰ μοῦ τὸν ξαναφέρουν,
 Ἄλλο δὲ θὰ ἴκαναν παρὰ ν' αὐξάνουνε τὴ συμφορὰ μου.
 1605 Μακριὰ ἀπὸ σένα κι ἀπὸ τὴν ὄχθη ἐτούτη, ἄφησέ με,
 Τοῦ σπαραγμένου μου παιδιοῦ νὰ μὴ θωρῶ τὴ ματωμένη εἰκόνα,
 Ἄνταριασμένος, κι ἀπὸ θανάτου ἀνάμνηση κυνηγημένος,
 Ἄς γίνονταν ν' ἀφανιστῶ μέσ' ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν πλάση.
 Γιὰ τ' ἄδικο πὸ ἐπραξά ὅλα μὲ κατακρίνουν.
 1610 Μέχρι κι ἡ φήμη μου ἡ λαμπρὴ τὸν πόνο μου πληθαίνει.
 Ἄν δὲ μὲ ξέρανε οἱ Ὀνητοί, πιὸ εὐκόλα θὲ νὰ κρυβόμουν.
 Μισῶ ὡς καὶ τὸ ἔλεος πὸ οἱ Θεοὶ μοῦ δεῖζάν·
 Τὴ φονικὴ εὐμένεια φεύγω γιὰ νὰ θρηνήσω·
 Μὲ προσευχὲς ἀνώφελες πιά δὲ θὰ τοὺς κουράσω.
 1615 Μ' ὅποια ὀλέθρια κι ἂν μ' ἐλεήσουν καλοσύνη
 Νὰ ξεπληρώσουν δὲν μποροῦν αὐτὸ πὸ μοῦ στερῆσαν.

ΦΛΙΑΡΑ

Ὅχι, Θεσέα, πρέπει νὰ λύσω τὴν ἄδικη σιωπὴ μου:
 Πρέπει στὸ γιό σου ν' ἀποδώσω τὴν ἀθωότητά του.
 Σὲ τίποτα δὲν ἔφταιξε.

ΘΗΣΕΑΣ

ἮΙ ἄμοιρε πατέρα!

- 1620 Κι ἐγὼ τὸν καταδίκασα πιστεύοντας τὰ λόγια τὰ δικά σου!
 Νομίζεις, ἄσπλαχνη, πὼς τώρα συχωριέσαι...

ΦΛΙΑΡΑ

- Εἶναι οἱ στιγμὲς μου ἀκριβές, ἄκου, Θεσέα.
 Τὸν ἄσπιλο καὶ σεβαστό σου γιὸ ἐγὼ εἶμαι κείνη
 Ποῦ βέβηλα κι ἀκόλαστα τόλμησα νὰ κοιτάξω.
 1625 Μοιραία φλόγα ὁ οὐρανὸς μοῦ φύτεψε στὸ στῆθος·
 Ἡ ἀποτρόπαια Οἰνώνη χειρίστηκε ὅλα τ' ἄλλα.
 Φοβήθηκε πὼς ὁ Ἰππόλυτος, μαθαίνοντας τὸ πάθος μου
 Καὶ φρίκη νιώθοντας γι' αὐτό, θὰ τὸ φανέρωνε.
 Πανούργα, καταχράστηκε τὴν ἄκρα ἀδυναμία μου,
 1630 Ἡ ἴδια ἐμπρός σου βιάστηκε νὰ τὸν κατηγορήσει.
 Γι' αὐτὸ καὶ τιμωρήθηκε· γλίτωσε τὴν ὀργή μου,
 Μιὰ καταδίκη λαφριά στὰ κύματα ζητώντας.
 Τὸ ξίφος θὰ ἔχε κόψει τὸ νῆμα τῆς ζωῆς μου,
 Μὰ πρῶτα ἔπρεπε τὸ γιό σου ν' ἀθωώσω.

- 1635 Μπροστά σου Θέλησα, τήν ἐνοχή μου ὁμολογώντας,
 Ἐπὶ ἓνα δρόμο πιὸ ἀργὸ νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη.
 Πῆρα, μέσα στὶς φλέβες μου ἕκαμα νὰ κυλήσει,
 Φαρμάκι ποὺ ἡ Μήδεια ἔφερε στὴν Ἀθήνα.
 Ὡς τὴν καρδιά μου κιόλας τὸ δηλητήριο φτασμένο
- 1640 Μέσα σὲ τούτη τὴν καρδιά τὴν ξέπνοη μιὰ παγωνιά πρωτόγνωρη ἀπλώνει·
 Δὲ βλέπω πιὰ παρὰ μονάχα μέσ' ἀπὸ ἓνα σύννεφο
 Τὸν ἄντρα καὶ τὸν οὐρανὸ ποὺ ἡ παρουσία μου ἀτιμάζει·
 Κι ὁ Χάρος, ἀπ' τὰ μάτια μου τὸ φῶς ἀδράχνοντας,
 Τὸν ἥλιο, ποὺ μολύναν, ἐξαγνίζει.

ΠΑΝΟΙΗ

- 1645 Ἄρχοντα, ξεψυχᾶ!

ΘΗΣΕΑΣ

Μιᾶς πράξης τόσο μαύρης

- Ἢ μνήμη νὰ χαθεῖ ἄς γίνονταν μαζί της!
 Ἄς πάω, ἀλίμονο! μιὰ κι ἔχω βγεῖ ἀπὸ τὴν πλάνη μου πέρα ὡς πέρα,
 Τοὺς ὀρθήνους μου νὰ σμίξω μὲ τὸ αἷμα τοῦ δύστυχου παιδιοῦ μου.
 Ἄς πάω νὰ φιλήσω τοῦ ἀκριβοῦ μου γιοῦ τ' ἀπομεινάρι,
 1650 Νὰ ξεπλυθῶ ἀπ' τὴ φρικτὴ κι ἀπαίσια κατάρρα.
 Νὰ τοῦ ἀποδώσω τὶς τιμὲς ποὺ ἄξιζε περίσσια·
 Καὶ Θέλοντας καλύτερα ἢ ὀργισμένη του σκιά νὰ γαληνέψει,
 Μιᾶς ἄνομης γενιᾶς παραμερίζοντας τὶς σκευωρίες,
 Ἐπὶ ἐτούτῃ τῇ στιγμῇ αὐτὴν ποὺ ἀγάπαγε τὴν κρᾶζω Ουγατέρα.